

Súd: Krajský súd Banská Bystrica
Spisová značka: 14CoP/90/2014
Identifikačné číslo súdneho spisu: 6614209694
Dátum vydania rozhodnutia: 16. 12. 2014
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Mária Podhorová
ECLI: ECLI:SK:KSBB:2014:6614209694.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Banskej Bystrici v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Márie Podhorovej a členov senátu JUDr. Anny Snopčokovej a JUDr. Klaudie Koskovej, v právnej veci starostlivosti o maloleté dieťa : R. N. W., narodená XX.XX.XXXX, bytom L. XX, toho času v ústavnom zariadení Z. Z. v E. E., so sídlom XXX XX E. E., R. XX, zastúpené kolíznym opatrovníkom: Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny v V., dieťa rodičov: matka : Y. W., narodená XX.XX.XXXX, bytom L. XX, toho času v Ústave na výkon trestu odňatia slobody Y. - F. a otec : G. R., narodený XX.XX.XXXX, bytom L. XX, toho času v Ústave na výkon trestu odňatia slobody P., za účasti prokurátora Okresnej prokuratúry Lučenec, o nariadenie ústavnej starostlivosti nad maloletým dieťaťom, o odvolaní matky maloletého dieťaťa zo dňa 02.09.2014 proti rozsudku Okresného súdu Lučenec č.k. 7P/41/2014-24 zo dňa 18.07.2014, takto

rozhodol:

Rozsudok okresného súdu **p o t v r d z u j e .**

Žiaden z účastníkov **n e m á** právo na náhradu trov odvolacieho konania.

o d ô v o d n e n i e :

Napadnutým rozsudkom okresný súd nariadil ústavnú starostlivosť nad maloletou R. N. W., narodenou XX.XX.XXXX v Z. Z. so sídlom R. XX v E. E.. Súčasne súd uložil matke a otcovi maloletej povinnosť prispievať na jej výživu sumou 30% zo sumy životného minima na nezaopatrené nepľnoleté dieťa alebo na nezaopatrené dieťa podľa osobitného predpisu, vždy mesačne vopred do 25. dňa toho ktorého mesiaca na adresu Z. Z., R. XX v E. E., počnúc právoplatnosťou rozsudku, súd určil výšku zročného výživného za obdobie od 30.05.2014 do 30.06.2014 v sume 28,01 eur pre každého rodiča zvlášť a uložil im povinnosť splácať spolu s bežným výživným zameškané výživné v 10 eur mesačných splátkach do úplného zaplatenia počnúc dňom právoplatnosti rozsudku pod sankciou straty výhody splátok na adresu Z. Z., R. XX v E. E.. Súčasne súd rozhodol o trovách konania a s poukazom na ustanovenie § 146 ods. 1 písm. a/ O.s.p. vyslovil, že žiaden z účastníkov nemá právo na ich náhradu. Súd tak rozhodol s odôvodnením, že z vykonaného dokazovania mal za preukázané, že je v záujme maloletého dieťaťa, aby bolo zverené do ústavnej starostlivosti, nakoľko rodičia maloletého dieťaťa nemôžu zabezpečovať osobnú starostlivosť o maloleté dieťa z dôvodu, že sa nachádzajú vo výkone trestu odňatia slobody a maloleté dieťa nemožno zveriť do náhradnej osobnej starostlivosti inej vhodnej osobe alebo do pestúnskej starostlivosti. Súd preto s poukazom na ustanovenie § 54 ods. 2 zákona č. 36/2005 Z.z. o rodine (ďalej Zákon o rodine) zveril maloleté dieťa do ústavnej starostlivosti konkrétneho detského domova a súčasne, podľa ustanovenia § 62, § 65 ods. 1, 2 a 3 a § 81 ods. 1 a 2 Zákona o rodine určil obom rodičom rozsah vyživovacej povinnosti voči maloletému dieťaťu a rozhodol o zročnom výživnom a spôsobe platenia bežného i zročného výživného.

Proti rozsudku podala matka maloletého dieťaťa v zákonom stanovenej lehote odvolanie. Uviedla, že s rozhodnutím súdu, ako matka, nesúhlasí, súdneho pojednávania sa nezúčastnila, nakoľko sa nachádza

v ÚVT Y.- F. a okresný súd si ju nevyžiadala, aby bola eskortovaná na súdne pojednávanie. Celková dĺžka jej trestu je 10 mesiacov a nárok na podmienené prepustenie má od 29. 10. 2014, pričom po jej prepustení sa chce aj naďalej starať o svoju dcérku ako to bolo do dňa jej zadržania. Poukázala na ustanovenie § 54 ods. 1 až 5 Zákona o rodine, podľa ktorého osobná starostlivosť má prednosť pred ústavnou starostlivosťou a preto matka dieťaťa uviedla, že jej staršia dcéra so svojim priateľom majú záujem o starostlivosť o jej dcéru R. a vedeli by sa o ňu postarať, nakoľko majú vytvorené podmienky na starostlivosť o dieťa, keďže sú rodičia jedného dieťaťa. Maloletá R. je naviazaná na svoju staršiu sestru a bola by tak v domácom prostredí pri svojich blízkych, s ktorými vyrástla a pociťovala by pocit domova spolu so svojou biologickou rodinou. Nakoľko sa ani jeden z rodičov nezúčastnil súdneho pojednávania a nemohli sa tak vyjadriť v predmetnej veci, matka dieťaťa navrhuje, aby bol rozsudok okresného súdu zrušený a vec mu vrátená na ďalšie konanie.

Otec maloletého dieťaťa sa k odvolaniu matky nevyjadril.

Kolíznym opatrovníkom maloletého dieťaťa k odvolaniu matky v stručnosti uviedol, že trvá na svojom vyjadrení uvedené na súdnom pojednávaní dňa 18. 7. 2014 a preto žiada rozsudok okresného súdu potvrdiť a odvolanie matky dieťaťa zamietnuť.

Prokurátor Okresnej prokuratúry Lučenec vo vyjadrení k odvolaniu matky uviedol, že napadnutý rozsudok považuje za zákonný a vecne správny. Podľa jeho názoru nie sú dané dôvody na postup podľa ustanovenia § 220 O.s.p., ani § 221 O.s.p.. Šetrením pracovníčok Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny v V. nebola zistená osoba, ktorá by sa vedela o maloletú R. N. postarať, avšak po návrate matky z výkonu trestu odňatia slobody (29. 12. 2014) bude u matky skúmané, či sa o maloletú bude môcť osobne postarať. Na základe toho navrhuje prokurátor okresnej prokuratúry rozsudok okresného súdu ako vecne správny potvrdiť.

V dôsledku podaného odvolania krajský súd, ako súd odvolací, vec preskúmal v medziach daných ustanovením § 212 ods. 2 písm. a/ O.s.p. a v súlade s ustanovením § 214 ods. 2 O.s.p. bez nariadenia pojednávania rozsudok okresného súdu podľa ustanovenia § 219 ods. 1 a 2 O.s.p. ako vecne správny potvrdil.

Podľa ustanovenia § 44 ods. 1 zákona č. 36/2005 Z.z. (ďalej len Zákon o rodine), náhradnou starostlivosťou je viacero osobitne usporiadaných, na seba nadväzujúcich a vzájomne sa podmieňajúcich dočasných opatrení, ktoré nahrádzajú osobnú starostlivosť rodičov o maloleté dieťa v prípadoch, ak ju rodičia nezabezpečujú alebo nemôžu zabezpečiť.

Podľa ustanovenia § 54 ods. 1 a 2 Zákona o rodine, náhradná osobná starostlivosť alebo pestúnska starostlivosť má prednosť pred ústavnou starostlivosťou. Pred nariadením ústavnej starostlivosti je súd povinný vždy skúmať, či maloleté dieťa nemožno zveriť do náhradnej osobnej starostlivosti alebo do pestúnskej starostlivosti. Súd môže nariadiť ústavnú starostlivosť len vtedy, ak výchova maloletého dieťaťa je vážne ohrozená alebo vážne narušená a iné výchovné opatrenia nevedli k náprave alebo ak rodičia nemôžu zabezpečiť osobnú starostlivosť o maloleté dieťa z iných vážnych dôvodov a maloleté dieťa nemožno zveriť do náhradnej osobnej starostlivosti alebo do pestúnskej starostlivosti. Za vážne ohrozenie alebo vážne narušenie výchovy maloletého dieťaťa sa nepovažujú nedostatočné bytové pomery alebo majetkové pomery rodičov maloletého dieťaťa.

Podľa ustanovenia § 55 ods. 3 Zákona o rodine súd zruší ústavnú starostlivosť najmä vtedy, ak maloleté dieťa možno zveriť do náhradnej osobnej starostlivosti alebo do pestúnskej starostlivosti alebo ak zanikli dôvody, pre ktoré bola nariadená.

Ústavná starostlivosť je osobitnou formou štátom sprostredkovanej a zabezpečovanej náhradnej starostlivosti o maloleté dieťa, ktorá nahrádza osobnú starostlivosť rodičov o maloleté dieťa v prípadoch, ak ju rodičia nezabezpečujú alebo nemôžu zabezpečiť. Vychádzajú z dikcie ustanovenia § 54 ods. 1 a 2 Zákona o rodine je zrejmé, že akákoľvek iná forma náhradnej starostlivosti má v zásade prednosť pred ústavnou starostlivosťou a nariadiť, respektíve ponechať dieťa v ústavnej starostlivosti, možno len za predpokladu, ak nebolo možné zveriť maloleté dieťa do náhradnej osobnej starostlivosti alebo do pestúnskej starostlivosti. Súd okrem posúdenia hmotnoprávných podmienok pre vyslovenie zverenia dieťaťa do ústavnej starostlivosti, je povinný v neposlednom rade prihliadať a rešpektovať predovšetkým

záujem maloletého dieťaťa. V záujme maloletého dieťaťa v najširšom slova zmysle je, aby vyrastalo v atmosfére šťastia, lásky, porozumenia, stability, tolerancie a harmónie, aby jeho výchova smerovala k pozitívnemu rozvoju jeho osobnosti, nadania a rozumových a fyzických schopností, mravnému, k duchovnému a sociálnemu rozvoju a boli rešpektované jeho práva uvedené v Dohovore o právach dieťaťa, no i v početných medzinárodných dokumentoch, ktorými je Slovenská republika viazaná, a z ktorých súdu vyplýva povinnosť dôsledne rešpektovať, chrániť a v prvom rade prihliadať na záujmy maloletého dieťaťa.

Z vykonaného dokazovania na okresnom súde boli preukázané nasledujúce skutkové okolnosti, z ktorých odvolací súd vychádzal:

Maloleté dieťa bolo na podnet Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny v V., odbor sociálnych vecí a sociálnej kurately zo dňa 30. 5. 2014, dočasne zverené do starostlivosti Z. Z., R. XX v E. E. a to uznesením Okresného súdu Lučenec číslo konania 9PPOm/2/2014- 5 zo dňa 30. 5. 2014, ktorým súd nariadil predbežné opatrenie v zmysle ustanovenia § 75a ods. 1 O.s.p. z dôvodu, že o maloletú R. N. W., narodenú XX. X. XXXX nebol riadne postarané, nakoľko otec i matka sa už v tom čase nachádzali vo výkone trestu odňatia slobody a nebola dieťaťu zabezpečená starostlivosť adekvátnej jej veku a potrebám. Súčasne sa nenašla žiadna iná plnoletá fyzická osoba, mimo najbližších príbuzných, ktorá by sa mohla o maloletú postarať, pričom jej život, zdravie, ako aj priaznivý fyzický, psychický a sociálny vývin bol vážne ohrozený a narušený.

Okresný súd Lučenec uznesením číslo konania 7P/41/2014-10 zo dňa 27. 6. 2014 s poukazom na ustanovenie § 81 ods. 1 a 3 O.s.p. začal konanie o nariadení ústavnej starostlivosti nad maloletou R. N. W.. Okresný súd mal listine preukázané, že otec maloletého dieťaťa G. R., narodený XX. XX.XXXX, sa nachádza od 31. 01. 2014 vo výkone trestu odňatia slobody v Ústave na výkon trestu odňatia slobody P., pričom predpokladaný koniec výkonu trestu je dňa 30. 11. 2016. Taktiež matka maloletého dieťaťa Y. W., narodená XX. X. XXXX, sa nachádza od 29. 5. 2014 vo výkone trestu odňatia slobody v Ústave na výkon trestu odňatia slobody v Y. - F. s predpokladaným koncom výkonu trestu dňa 29. 12. 2014. Okresný súd mal zabezpečenú správu o pomeroch maloletej R. N. W., vypracovanú Z. Z. v E. E., z obsahu ktorej vyplýva, že o maloleté dieťa príbuzní neprejavili záujem z dôvodu potrebnej zvýšenej zdravotnej starostlivosti o toto maloleté dieťa. Maloleté dieťa bolo po prijatí do detského domova umiestnené v profesionálnej rodine v E. E., pričom sa maloletá už medzičasom adaptovala v novom prostredí a vytvorila si pozitívny vzťah k profesionálnemu rodičovi. Maloletá má zdravotné problémy, bola dispenzarizovaná v R., W. a N. ambulancii, pričom jej bola nasadená medikamentózna liečba. Zo širšej rodiny len krstná matka maloletej mala záujem maloletú v detskom domove navštevovať. Z charakteristiky dieťaťa vypracovanej profesionálnym rodičom zo dňa 7. 7. 2014 vyplýva, že maloletá R. sa v profesionálnej rodine s členmi rodiny už zžila a spriatelila, v rodine sa správa bezprostredne, je hravá, komunikuje, v profesionálnej rodine sa učí stravovacím návykom, ako aj hygienickým návykom, pričom profesionálni rodičia sa snažia dieťaťu navodiť určitý denný systém a stabilný režim, ako aj podchytiť a rozvíjať ďalej jej zručnosti a danosti. Profesionálni rodičia poskytujú maloletej aj nevyhnutnú zdravotnú starostlivosť, ktorú zdravotný stav dieťaťa vyžaduje vo zvýšenej miere. Taktiež kolízny opatrovník maloletého dieťaťa - Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny v V. v správe zo šetrenia pomerov zo dňa 8. 7. 2014 uviedol, že obaja rodičia sa o maloleté dieťa nemôžu starať vzhľadom na ich výkon trestu odňatia slobody, pričom do dňa podania správy sa nenašla žiadna iná plnoletá fyzická osoba, ktorá by sa mohla o maloleté dieťa postarať.

Súd skúmal naplnenie zákonom požadovaných hmotnoprávných podmienok a predpokladov pre nariadenie ústavnej starostlivosti nad maloletou a to s dôrazom na skúmanie podmienok pre zverenie dieťaťa predovšetkým do inej formy náhradnej osobnej starostlivosti fyzickej osoby. Nie je sporné, že v čase rozhodovania okresného súdu ani jeden z rodičov objektívne ani subjektívne nebol spôsobilý poskytovať maloletemu dieťaťu žiadnu starostlivosť, vzhľadom na ich výkon trestu odňatia slobody v zariadeniach určených na výkon trestu odňatia slobody. Súčasne však ani kolízny opatrovník dieťaťa, ani súd nezistil na základe dokazovania, že by z okruhu biologickej rodiny maloletej, prípadne iného prostredia, by bola iná fyzická osoba schopná, spôsobilá a ochotná sa o maloletú R. N. riadne a zodpovedne postarať. Naproti tomu, zo správy Z. Z. v E. E. a konkrétneho profesionálneho rodiča, u ktorého sa v súčasnosti dieťa nachádza a kde bolo dieťa na základe predbežného opatrenia zverené od 30.05.2014, je zrejmé, že dieťa sa v profesionálnej rodine cíti bezpečne, nadväzuje silné väzby na jednotlivých členov profesionálnej rodiny a čo je podstatné, je mu poskytovaná

nevyhnutná starostlivosť, opatera, výchovné i emocionálne usmernenie, za účelom čo najpriaznivejšieho psychického, emocionálneho i fyzického vývoja dieťaťa. Aj odvolací súd na základe vykonaného dokazovania sa stotožňuje so záverom prijatým okresným súdom, že v danom čase je v najlepšom záujme dieťaťa jeho zverenie do ústavnej starostlivosti, ktorá je realizovaná pre dieťa najpriateľnejšou a najefektívnejšou formou - a to v profesionálnej rodine. Pokiaľ nebola zistená žiadna fyzická osoba, ktorá by bola schopná a ochotná skutočne a preukázateľne zabezpečiť adekvátnejšie a účinnejšie všestrannú starostlivosť o maloletú R. N., boli splnené zákonné podmienky na to, aby bola nad maloletým dieťaťom v súlade s ustanovením § 54 ods. 2 Zákona o rodine nariadená ústavná starostlivosť.

Odvolací súd sa zaoberal aj odvolacím argumentom matky dieťaťa, že jej nebolo umožnené zúčastniť sa osobne na pojednávaní pred Okresným súdom Lučenec. Odvolací súd konštatuje, že obaja rodičia mali predvolanie na pojednávanie konané dňa 18.07.2014 riadne a preukázateľne doručené (otec i matka maloletej prevzali osobne predvolanie na súdne pojednávanie obaja zhodne dňa 30.06.2014) a boli tak splnené predpoklady pre postup súdu v súlade s ustanovením § 101 ods. 2 O.s.p., pričom je zrejmé, že okresný súd mal za to, že v čase konania pojednávania mal dostatočne ozrejmene skutkové okolnosti a podklady pre meritórne rozhodnutie vo veci samej a nepovažoval preto za potrebné a nevyhnutné vypočuť osobne aj rodičov dieťaťa, ktorí celkom zjavne neboli schopní a spôsobilí o maloletú sa v čase rozhodovania okresného súdu postarať a zabezpečiť jej všestrannú starostlivosť. Aj šetrenie kolízneho opatrovníka ohľadom sociálnej situácie v rodine dieťaťa považoval súd za vyčerpávajúce a dostatočné, pričom ešte na pojednávaní kolízny opatrovník upresnil aktuálnu situáciu, že ani krstná matka maloletého dieťaťa, ktorá ako jediná z rodiny aj podľa správy detského domova prejavila záujem o maloletú, už v tom čase nebola osobou spôsobilou zabezpečiť dieťaťu potrebnú a nevyhnutnú starostlivosť, pretože podľa informácie kolízneho opatrovníka odchádza do zahraničia. Odvolací súd okrajovo konštatuje, že na zákonnosť konania ohľadom maloletej dohliada okrem konajúceho súdu aj nezávislý orgán ochrany a dohľadu nad zákonnosťou a to prokurátor príslušnej okresnej prokuratúry, ktorého účasť v konaní od jeho počiatku je aj pre rodičov dieťaťa dostatočnou zárukou dodržiavania zákonného postupu a zákonnosti rozhodovania, ako aj dodržiavania práv a záujmov maloletého dieťaťa, o ktorého záujem ide predovšetkým aj matke. Prokurátor Okresnej prokuratúry Lučenec na pojednávaní na základe vykonaného dokazovania a zistených skutočností uviedol, že má za to, že je v záujme maloletého dieťaťa, aby si osvojilo základné hygienické a sociálne návyky a zručnosti (ktoré dovtedy ako model správania sa zakódované nemalo) a po prepustení matky z nepodmienečného výkonu trestu odňatia slobody je možná sanácia rodiny. Odvolací súd taktiež, vychádzajúc z odvolacích dôvodov matky, poznamenáva, že skutočnosti, ktoré sú obsiahnuté v odvolaní, celkom zjavne ani v čase konania pojednávania a rozhodovania okresného súdu neboli spôsobilé zmeniť právny názor súdu. Matka dieťaťa síce v odvolaní tvrdí, že jej staršia dcéra so svojim priateľom sa majú záujem postarať aj o maloletú R. N., avšak toto tvrdenie matky je v rozpore so zisteniami kolízneho opatrovníka, ktorý nezistil, že by ktokoľvek z biologickej rodiny alebo okolia dieťaťa bol reálne schopný, spôsobilý a ochotný sa o dieťa riadne a zodpovedne postarať. Predovšetkým však, toto konštatovanie matky nie je podložené aj súhlasným vyjadrením samotnej staršej dcéry matky dieťaťa, ako osoby, ktorej záujem a spôsobilosť postarať sa o maloletú R. N. nebol súdu prezentovaný a je tak otázne, či táto osoba má vôbec záujem sa o mladšiu sestru postarať, bez ohľadu na to, či by bolo preukázané v konaní, že má na to navyše aj vytvorené vhodné rodinné a materiálne podmienky. Tvrdenia matky dieťaťa preto nie sú relevantnými ani v odvolacom konaní. Naďalej, aj v štádiu odvolacieho konania, zostáva situácia ohľadom maloletej R. N. nezmenená, a teda, že v súčasnej dobe ani jeden z rodičov nie sú schopní a spôsobilí sa o maloletú R. N. postarať a súčasne nebola zistená žiadna iná fyzická osoba, ktorá by bola reálne schopná a ochotná zabezpečiť maloletej potrebnú a všestrannú osobnú starostlivosť. Nariadenie ústavnej starostlivosti nad maloletou je preto aj v čase rozhodovania odvolacieho súdu ako najvhodnejšie opatrenie zabezpečujúce všestrannú starostlivosť a opateru maloletej a ústavná starostlivosť je vykonávaná v najlepšom záujme maloletého dieťaťa.

Pokiaľ súd rozhodol o umiestnení maloletého dieťaťa do ústavnej starostlivosti, v súlade s ustanovením § 81 ods. 1 a 2 Zákona o rodine súčasne bol povinný rozhodnúť aj o úprave vyživovacej povinnosti rodičov voči maloletému dieťaťu s určením povinnosti rodičov poukazovať súdom určené výživné konkrétnemu ústavnému zariadeniu, do ktorého bolo dieťa umiestnené.

Odvolací súd v závere poznamenáva, že v čase, keď sa zásadne zmení situácia u matky dieťaťa, po jej prepustení z výkonu trestu odňatia slobody, jej nič nebráni, aby v súlade s ustanovením § 55 ods. 3 Zákona o rodine žiadala o zrušenie ústavnej starostlivosti za predpokladu, ak súdu preukáže, že je

schopná a spôsobilá poskytovať svojmu dieťaťu adekvátnu všestrannú a riadnu starostlivosť a opateru. Takéto rozhodnutie je oprávnený súd vysloviť aj bez návrhu, ex offo, respektíve na podnet kolízneho opatrovníka maloletého dieťaťa, prokurátora, alebo inej osoby.

Odvolací súd z uvedených dôvodov napadnutý rozsudok okresného súdu podľa ustanovenia § 219 ods. 1 a 2 O.s.p. ako vecne správny potvrdil.

O náhrade trov odvolacieho konania krajský súd rozhodol podľa ustanovenia § 146 ods. 1 písm. a/ O.s.p. v spojení s ustanovením § 224 ods. 1 O.s.p. a vyslovil, že žiadny z účastníkov konania nemá na náhradu trov odvolacieho konania právo, pretože ide o konanie, ktoré sa začalo bez návrhu. Rozhodnutie bolo prijaté senátom Krajského súdu v Banskej Bystrici pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku odvolanie nie je prípustné.